

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
ФАКУЛЬТЕТ ЗЕМЛЕВПОРЯДКУВАННЯ ТА ТУРИЗМУ
КАФЕДРА ТУРИЗМУ**

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТ В ТУРИЗМІ

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ:

Рівень вищої освіти – Другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань - 24 Сфера обслуговування

Спеціальність – 242 Туризм і рекреація

Освітньо-професійна програма – Туризм і рекреація

Кількість кредитів – 4

Рік підготовки – 1, семестр – 2

Компонент освітньо-професійної програми – вибіркова.

Дні занять – відповідно до розкладу занять у ЛНУП.

Консультації – онлайн і офлайн відповідно до графіку консультацій кафедри.

Мова викладання – українська.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА:

Березівська Оксана Йосипівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри туризму.

Контактна інформація:

Адреса: 80381, вул. Студентська, 2,
м. Дубляни, Львівський район, Львівська область, кім. 45з.

e-mail: berezivskaoj@lnup.edu.ua

Телефони: робочий +38 (032) 224-29-79;

мобільний +38-067-800-78-31.

Викладач з 19-річним досвідом, автор та

співавтор близько 35 наукових статей, 6 наукових монографій, 35 тез конференцій, 35 навчально-методичних розробок.

Читає курси: Управління проектами в туризмі, Туризмологія, Сервісологія, Технологія продажів у туризмі, Поведінка споживача, Аналіз діяльності туристичних підприємств.

Наукові інтереси: вивчення теоретичних, методичних та прикладних аспектів створення та ефективного функціонування підприємств індустрії туризму та сфери гостинності.

Анотація до курсу. Навчальна дисципліна «Ризик-менеджмент в туризмі» є вибірковою навчальною дисципліною, що належить до циклу професійної підготовки за освітньо-професійною програмою «Туризм і рекреація» спеціальністю 242 «Туризм і рекреація» галузь знань 24 «Сфера обслуговування», яка викладається для магістрів в 2 семестрі в обсязі 4 кредитів. Підсумковий контроль – екзамен.

Обсяг курсу – 48 години аудиторних занять, з них 16 годин лекцій, 32 годин практичних і семінарських занять та 72 години самостійної роботи.

Мета курсу. Навчальна дисципліна спрямована на формування цілісного уявлення про сутність, чинники та умови безпечного туристичного процесу, прогнозування та запобігання ризиків, особистої безпеки людей.

Завдання курсу - формування у студентів компетентностей щодо системи знань з теоретично-методичних основ розроблення та прийняття управлінських рішень; компетентностей щодо системи навичок застосування основних принципів обґрунтування різних видів управлінських рішень; здатності до опанування практичними економікоматематичними методами щодо розробки та прийняття управлінських рішень в умовах визначеності, невизначеності та ризику; здатності до оцінки ефективності прийнятих управлінських рішень.

Формат курсу - Лекції проводяться у формі бесіди, дискусії, з використанням ілюстративного та мультимедійного матеріалу.

Семінарські і практичні заняття проводяться у формі дискусії, ділові ігри, командні проекти; практичних завдань, пошукових робіт, розв'язування ситуаційних задач, презентації результатів виконаних завдань.

Під час навчання студентів використовуються результати досліджень організації діяльності закладів ресторанного бізнесу, пропонуються для розгляду схеми, діаграми та графіки процесів, що досліджуються, а також ставляться завдання щодо аналізу діяльності окремого об'єкту, скеровується студента на роботу з інтернет-ресурсами.

В карантинних умовах COVID-19 та воєнного стану в Україні допускається проведення лекцій і практичних занять у дистанційній формі з використанням платформ: Moodle, Microsoft Teams, Zoom, Google Hangout Meet, Skype, Viber.

Навчальний контент

Теми	Результати навчання	Оцінювання
Тема 1. Ризики в індустрії туризму: сутність і класифікація	оволодіння теоретичними засадами ризик-менеджменту туристичної діяльності	Практична робота, презентація.
Тема 2. Показники ризику та методи його оцінки	здатність прогнозувати ризики туристичних систем	Практична робота, ділова гра
Тема 3. Основні способи й методи мінімізації ризиків	здатність до формування обґрунтованих пропозицій щодо умов безпечного туристичного процесу	Практична робота, презентація.
Тема 4. Стратегія і тактика ризик-менеджменту в індустрії туризму	здатність застосовувати системні знання для гарантування безпеки регіональних туристичних систем	Практична робота, ділова гра
Тема 5. Управління валютними ризиками в індустрії туризму	оволодіння методами страхування валютних ризиків	Практична робота, ділова гра
Тема 6. Інвестиційні ризики в індустрії туризму	здатність регулювання ризику в довгостроковому інвестуванні	Практична робота, презентація.
Тема 7. Банкрутство підприємств туристичної індустрії	оволодіння теоретичним поняттям банкрутства та його правове забезпечення	Практична робота, презентація.

Формування програмних компетентностей

Інтегральна компетентність:

ІК. Здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері туризму і рекреації.

Загальні компетентності

ЗК1. Здатність до організації, планування, прогнозування результатів діяльності.

ЗК2. Здатність вести професійну діяльність у міжнародному та вітчизняному середовищі.

ЗК5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК 6. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 7. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

Спеціальні компетентності

СК1. Здатність застосовувати у професійній діяльності категорійно-термінологічний апарат, концепції, методи та інструментарій системи наук, що формують науковий базис туризму та рекреації;

СК2. Здатність планувати і виконувати наукові та/або прикладні дослідження у сфері туризму та рекреації.

СК5. Здатність оперувати інструментами збору, обробки інформації, аналізувати та управляти туристичною інформацією

СК6. Здатність до аналізу, прогнозування, планування бізнес-процесів та геопросторового планування у сфері туризму та рекреації

СК7. Здатність розробляти та впроваджувати інновації в діяльності суб'єктів туристичного ринку.

Програмні результати навчання

РН1. Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки, критичне осмислення проблем у сфері туризму та рекреації і на межі галузей знань.

РН2. Спеціалізовані уміння/навички розв'язання проблем, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур у сфері туризму і рекреації.

Перелік універсальних, “ м’яких” навичок (soft skills)

1. Креативне мислення – вміння знаходити нестандартні нові рішення, пошук вирішення актуальних проблем у розрізі дисципліни та висвітлення результатів під час занять, участь в конференціях і круглих столах, наукові публікації;

2. Робота з інформацією – вміння збирати, аналізувати й оцінювати нову інформацію, задавати потрібні питання; орієнтуватися у широкому інформаційному полі сучасного світу.

3. Системне мисленням - здатність знаходити і структурувати матеріал, встановлювати взаємозв'язки між розрізненими елементами, а також відокремлювати головне від приватного і навпаки.

Форми та методи навчання.

Лекційні заняття обов'язково супроводжуються мультимедійною презентацією і відбуваються у таких формах: лекція-діалог (лекція-бесіда), лекція-візуалізація, лекція-дискусія, проблемна лекція, лекція із запланованими помилками тощо. Практичні та семінарські заняття відбуваються у таких формах: робота в групах, мозкова атака, презентація, ділова гра, семінар-дискусія і т.д.

Практики, представники туристичного бізнесу, фахівці, залучені до викладання

До викладання дисципліни долучаються представники органів державної виконавчої влади в галузі туризму, державних та приватних туристичних підприємств, туристичних кластерів, операторів, національних парків, підприємств готельно-ресторанного бізнесу, за участю яких проводяться так звані гостьові заняття.

Підсумкова оцінка з освітнього компонента “Ризик-менеджмент в туризмі” виставляється за 100- бальною шкалою з наступним переведенням у національну шкалу та шкалу ЄКТС відповідно до **Положення про критерії оцінювання знань та вмінь студентів Львівського національного університету природокористування**: <http://surl.li/ljjua>

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

з/п	Тема	Кількість годин			Максимальний бал	
		лек.	прак.	самостійна роб.	лек.	прак.
1	Тема 1. Ризики в індустрії туризму: сутність і класифікація	2	4	6	2	5
2	Тема 2. Показники ризику та методи його оцінки	2	4	6	2	5
3	Тема 3. Основні способи й методи мінімізації ризиків	2	4	6	2	5
4	Тема 4. Стратегія і тактика ризикменеджменту в індустрії туризму	2	4	6	2	5
5	Тема 5. Управління валютними	2	4	6	2	5

	ризиками в індустрії туризму					
6	Тема 6. Інвестиційні ризики в індустрії туризму	2	6	6	2	5
7	Тема 7. Банкрутство підприємств туристичної індустрії	4	6	6	2	6
	Іспит			30	50	
	ВСЬОГО	16	32	72	100	

АКАДЕМІЧНА ПОЛІТИКА КУРСУ.

Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн форматі за погодженням із керівником курсу. Усі види робіт з навчальної дисципліни необхідно виконати і захистити у вказані терміни. Організація та проведення навчального процесу в університеті регулюється **Положенням про організацію освітнього процесу у Львівському національному університеті природокористування**: <http://surl.li/hlwmk>

Здобувачі, які пропустили заняття з поважної причини, відпрацьовують їх у додатковий час згідно графіка консультацій викладача. Роботи, які здаються і захищаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (80% від можливої максимальної кількості балів). Перескладання проміжних модулів відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний). Процедура відпрацювання пропущених занять регулюється **Положенням про порядок відпрацювання студентами Львівського національного університету природокористування пропущених лекційних, практичних, лабораторних та семінарських занять**: <http://surl.li/ljkqg>

Жодні форми порушення академічної доброчесності не допускаються. Здобувачам варто бути толерантними, поважати чужу думку. Заперечення необхідно формулювати в коректній формі. Не допускаються підказування і списування під час здачі самостійних робіт і проміжного контролю, копіювання вирішених завдань іншими особами. Мобільні пристрої під час проведення аудиторних занять дозволяється використовувати лише з дозволу викладача. Політика щодо академічної доброчесності побудована на основі **Положення про академічну доброчесність у Львівському національному університеті природокористування**: <http://surl.li/lbrqf>

Плагіат та інші форми нечесної роботи неприпустимі. В університеті діє чітка процедура антиплагіатної перевірки, що регулюється **Положення про систему виявлення та запобігання академічному плагіату у Львівському національному університеті природокористування за допомогою антиплагіатної інтернет системи (програмно-обчислювального комплексу) StrikePlagiarism**: <http://surl.li/lbqae>

Епідемія коронавірусу та російсько-українська війна стали випробуванням для освіти, тому під час навчання активно проводиться дистанційне навчання з використанням різноманітних платформ для виготовлення цифрового

навчального контенту та онлайн взаємодії. Зокрема: Платформа Moodle, Платформа Google Classroom, Zoom, Google Hangout Meet, Skype, Viber. Політика щодо умов організації освітнього процесу в умовах пандемії регулюється **Тимчасовим положенням про організацію освітнього процесу в умовах пандемії, зумовленої COVID-19 у Львівському національному університеті природокористування**: <http://surl.li/lbuxt>

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Базова

1. Антоненко В., Хуткий В. Вплив російської військової агресії на природні туристичні ресурси України. Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Туризм. 2022, 5(1). С. 64-82
2. Баджи М.Д. Управління економічними ризиками у діяльності морських туристичних компаній. Розвиток методів управління та господарювання на транспорті, № 1 (78), 2022. С.106-117.
3. Богдан Н. М., Сухорукова О. П. Дослідження ризиків у туризмі. БІЗНЕСІНФОРМ № 10. 2016. С.206-211. URL: <http://www.business-inform.net/main/>
4. Брич В., Крамарук С. Управління ризиками в туристичному бізнесі. Рекреаційна географія і туризм Наукові записки. №2. 2010. С.105-110.
5. Винниченко І. Ризики в туризмі: Навчально-методичний посібник. К.,2014. 101 с.
6. Власова Н.М., Вейнберг К.О. Страхові технології в індустрії туризму. Культура народів Причорномор'я. № 176. 2009. С. 82-84. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/35474>
7. Внукова Н.М. Страхування: теорія та практика: навчальний посібник / За загальною редакцією д.е.н., проф.. Н.М.Внукової. 2-ге видання, перероблене та доповнене. Харків : Бурун Книга, 2009. 656 с.
8. Внучко С., Тимошенко Т. COVID-19 та соціальний діалог в туристичній галузі: практика ЄС та український реалії. Київ, 2020. 28 с.
9. Вовчак О.Д. Страхування : навч. посібн. Львів, 2006. 480 с.
- 10.Гаманкова О.О. Ринок страхових послуг України : теорія, методологія, практика : монографія. Київ, 2009. 283 с.
- 11.Гаталяк О. М., Стецький В. В. Страхування у туризмі: навч. посібн. /О. М. Гаталяк, В. В. Стецький. Львів: ЛНУ ім. Ів. Франка, 2020. 114 с.
- 12.Голод А. Страхування в туристичній діяльності : навч. посіб. : у 2 ч. / Андрій. Голод, Юлія Феленчак. Львів : ЛДУФК, 2016. 156 с
- 13.Гончаров І. В. Ризик та прийняття управлінських рішень. Харків : Основа, 2003. 159 с.
- 14.Гранатуров В. М. Ризики підприємницької діяльності. Проблеми аналізу. Київ: Зв'язок, 2000. 152 с.
- 15.Гуріна І., Романів А. Проблеми страхування високогірних сходжень на ринку страхових послуг України. Географія, економіка і туризм: національний та міжнародний досвід / Матеріали XIV Міжнародної конференції. Львів, 2020. С.300- 305

- 16.Даниленко-Кульчицька В.А. Вплив пандемії covid-19 на туристичний ринок світу та України. Економіка та управління підприємствами. Випуск 58-1. 2020. С.120-124. URL: <https://doi.org/10.32843/bses.58-20>
- 17.Зайченко К.С., Дзюбенко В.М. Страховий ринок України: сучасний стан та перспективи розвитку. Електронний науковий журнал «Приазовський економічний вісник» Випуск 5(16) 2019. URL: <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2019-5-46>
- 18.Кожухівська Р.Б. Управління процесами ризик-менеджменту на туристичних підприємствах. URL: <https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/2456/1/rizikmenedgent%20v%20turismi.pdf>
- 19.Машина Н.І. Страхування для туристичних підприємств : навчальний посібник / Н.І. Машина. К. : Центр навчальної літератури, 2006. 368 с.
- 20.Михайлова Н.В. Страхування в туристичному бізнесі. Навчально-метод. посібн. для самостійного вивчення дисципліни за кредитно-модульною системою організації навчального процесу для студентів за напрямом підготовки 6.140103 «Туризм» - Полтава, 2013. 150 с. URL: <http://www.tourism.puet.edu.ua/files/lic2016bac/stb3.pdf>
- 21.Мних Є.В. Страхування в Україні : сучасна теорія і практика. Знання України, 2008. 284с.
- 22.Непочатенко В. О. COVID-19 і туризм: аналіз ситуації та економічні шляхи виходу з кризи. Ефективна економіка. №7, 2020. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/7_2020/54.pdf
- 23.Осадець С. С., Мурашко О. В., Фурман В.М. Страховий менеджмент : підручник. Київ, 2011. 333 с.
- 24.Писаревський І. М., Стещенко О. Д. Ризик-менеджмент у туризмі : навч. посіб. для вищих навчальних закладів /; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 128 с.
- 25.Підсумки діяльності страхових компаній за I квартал 2020 року. DOI: https://www.nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/SK/sk_I_%202020.pdf
- 26.Погребняк Л., Дудяк Р., Бугіль С. Вплив пандемії COVID-19 на стан туристичного та рекреаційного бізнесу в Україні. АГРАРНА ЕКОНОМІКА, 2020, Т. 13, № 3-4. С.62-67 URL: <https://doi.org/10.31734/agrarecon2020.03-04.062>
- 27.Про господарські товариства: Закон України URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1576-12>.
- 28.Про затвердження Положення про обов'язкове особисте страхування від нещасних випадків на транспорті: Постанова КМУ URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/959-96-п.51>.
- 29.Про затвердження Положення про порядок провадження діяльності страховими посередниками : Постанова КМУ URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1523-96-п>.
- 30.Про затвердження Порядку складання звітних даних страховиків: Розпорядження Держфінпослуг України URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0517-04>.
- 31.Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів: Закон України URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1961-15>.

32. Про страхування: Закон України від 07 березня 1996р. N 86/96-ВР: станом на 20 грудня 2016р. / Верховна Рада України. DOI: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
33. Романів А.С., Миронець Н.Р., Герасимчук Ж.М. Страхування активних та екстремальних видів туризму в Україні: сучасний стан і перспективи. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. збірник наукових праць 2021 Випуск 1 (147). С. 45-52.
34. Сливенко В. А. Вирішення проблем безпеки в туризмі шляхом страхування. Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" № 3, 2014. м. Дніпро. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2836>
35. Ткаченко Н.В. Страхування. Навчальний посібник. – К.: Ліра_К, 2007. – 376 с.
36. Фоміна О. В., Сопко В. В., Прокопова О. М. Ризики туристичної діяльності в обліку. Інвестиції: практика та досвід № 22. 2018. С.26-31
37. Чвортко Л. А., Демченко Т. А. Страхування туристичних ризиків: проблеми теорії та практики. Економічні горизонти № 1(4) 2018. С. 67-75
38. Яворська Т. Державне регулювання перестрахового підприємництва в Україні. Банківська справа. 2013. № 4. С. 45–54.

Допоміжна

1. Berezivska O. Y., Berezivsky Z. P. Prospective ways of development of tourist and recreational potential of Lviv region, Ukraine. *Scientific Papers Series "Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development"*, 2021. Volume 21, Issue 3/2021. P. 199 – 204. (Web of Science).
2. Berezivska O. Y., Berezivsky Z. P. Trends of development of tourism and recreation industry of Lviv region *International scientific journal «Grail of science»*. 2021. № 2–3. С. 63 – 64. (Index Copernicus)
3. Berezivsky Z. P., Berezivska O. Y. Improvement of land relations in the agricultural sector of Ukraine. *International scientific journal «Grail of science»*. 2021. № 2–3. С. 47 – 48. (Index Copernicus)
4. Berezivsky Z. P., Berezivska O. Y. State regulation of rural areas development in Ukraine. *International scientific journal «Grail of science»*. 2021. № 4. С. 37 – 39. (Index Copernicus)
5. Malska M.P. Crisis management in tourism: theory, methodology and practice: дисципліни training manual / M.P. Malska, I.S. Purska. 2019. 166 p.
6. Tourism Risk Management – An Authoritative Guide to Managing Crises in Tourism [Electronic source]. 2006. Mode of access: http://www.sustainabletourisonline.com/awms/Upload/HOMEPAGE/AICST_Risk_management.pdf.

Інформаційні ресурси

1) Бібліотечно-інформаційні ресурси - книжковий фонд, періодика та фонди на електронних носіях бібліотеки ЛНУП, державних органів науково-технічної інформації, наукових, науково-технічних бібліотек та інших наукових бібліотек України:

- Наукова бібліотека Львівського національного університету природокористування, м. Дубляни вул. В. Великого, 1.

- Львівська наукова бібліотека ім. Стефаника НАН України, вул. Стефаника, 2; тел. 74-43-72.
- Львівська обласна наукова бібліотека, просп. Шевченка, 13; тел.74-02-26.
- Наукова бібліотека ЛНУ ім. Франка, метод. Відділ, вул. Драгоманова, 17; тел. 296-42-41.
- Центральна міська бібліотека ім. Лесі Українки, вул. Мулярська, 2а; тел.72-05-81.
- Бібліотека Львівської комерційної академії, вул. Туган-Барановського, 10; тел.79-76-40

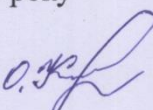
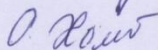
2) Електронні інформаційні ресурси мережі Інтернет з переліком сайтів:

- www.ebrd.com - Європейський банк реконструкції та розвитку.**
- www.icps.kiev.ua - Міжнародний центр перспективних досліджень.**
- www.ics.org.ua-Інститут конкурентного суспільства.**
- www.invest.delovoy.com-Інвестиційний експерт.**
- www.mavica.ra - Багатомовний пошуковий каталог.**
- <http://rada.gov.ua/> – Законодавство України**
- www.rada.kiev.ua - Верховна Рада України.**
- www.ukrstat.gov.ua – Державна служба статистики України.**
- <http://icps.com.ua/> – Міжнародний центр перспективних досліджень.**
- <https://www.wttc.org/> – Всесвітня рада з туризму та подорожей.**
- <http://www2.unwto.org/> – Всесвітня туристична організація.**
- <https://etc-corporate.org/> – Європейська туристична комісія.**
- <http://www.tau.org.ua/> – Туристична асоціація України.**
- <https://uata.com.ua/> – Українська Асоціація туристичних агенцій.**

Силабус навчальної дисципліни “Ризик-менеджмент в туризмі” розглянуто та схвалено на засіданні кафедри туризму

Протокол № 1 від 29 серпня 2023 року

Завідувач кафедри туризму

Оксана КРУПІА

Викладач

Оксана БЕРЕЗІВСЬКА